

ЗАСТОСУВАННЯ ПОНЯТЬ «ТЕХНОЛОГІЯ» ТА «МЕТОДИКА» У ТЕОРІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Ольга ПІРУС

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація: В даній статті розглядається сутність понять «методика» та «технологія» та їх використання у теорії фізичного виховання. Зокрема, наголошується, що дані поняття не є тотожними. Методика виникає в результаті узагальнення досвіду, а технологія – проектується, виходячи з конкретних умов. Розкриваються підходи названих понять різними авторами.

Ключові слова: технологія, методика, фізичне виховання, процес навчання.

Актуальність Розвиток науки і техніки дав учителям та учням нові форми комунікації, нові типи вирішення абстрактних і конкретних завдань, перетворюючи вчителя з авторитарного транслятора готових ідей у натхненника інтелектуального та творчого потенціалу учня. Система навчання повинна б вкладатися у схему учень – технологія – учитель, за якою викладач перетворюється на педагога – методолога, технолога, а учень стає активним учасником процесу навчання. Педагогічна майстерність сучасного вчителя має розвиватись і для цього йому необхідно передусім фундаментальні знання з базового предмету, висока загальна культура, ґрунтовна дидактична компетентність та правильне розуміння понять «технологія» та «методика»[2]

Значний внесок у розробку методології і теорії поняття педагогічної технології зроблений сучасними педагогами: В. Безпалько, Б. Лихачовим, М. Кларіним, В. Монаховим, Г. Селевко та іншими.

Сьогодні спеціалісти галузі фізичного виховання все частіше використовують терміни «інноваційна технологія», «експериментальна методика», «авторська програма» та інші. Але в цей час велика кількість фахівців, які використовують ці терміни не можуть достатньо чітко визначити різницю між цими поняттями. Найбільшої дискусії вимагають поняття «методика» і «технологія». Деякі дослідники нараховують близько 300 трактувань цих термінів, що відрізняються не лише за формою, а й за змістом, який у них викладається [1].

Одні фахівці вважають, що методика включає в себе технологію, інші – навпаки визначають технологію, як більш широке поняття, треті вважають, що ці поняття дуже наближенні один до одного.

Отже, правильне трактування цих термінів надзвичайно важливе для розуміння суті і тому перед нами стоїть мета визначити відмінність між цими поняттями.

Об'єкт дослідження – понятійний апарат процесу фізичного виховання

Предмет дослідження – застосування понять «технологія» та «методика» у фізичному вихованні

Завдання:

1. Аналіз сучасних понять «методика» та «технологія».
2. Обґрунтувати застосування понять «методика» та «технологія» у фізичному вихованні.

Методи дослідження: вивчення та аналіз наукової та спеціальної літератури.

Результати дослідження. Термін «технологія» більше використовується у виробництві і означає сукупність прийомів і способів отримання, обробки або переробки матеріалів, які здійснюються в різних галузях і в результаті чого відбуваються якісні зміни.

В педагогіці, на початках, термін «технологія» використовувався і був пов'язаний з використанням техніки (технічних засобів навчання, програмного навчання, інформацій

ного забезпечення), але поступово весь навчальний процес почав змінюватися під впливом нових технологій.

В теорії навчання, на даному етапі, поняття «педагогічна технологія» та «технологія» набувають більш широкого значення. Існує багато визначень цих понять.

Педагогічна технологія – область знання, що включає методи, засоби вчення і теорію їх використання для досягнення цілей вчення [1].

Педагогічна технологія – набір процедур, оновлюючих професійну діяльність вчителя і що гарантують кінцевий планований результат [2].

Педагогічна технологія – це цільове використання системи педагогічних засобів, направлене і що однозначно визначають здобуття заданих характеристик деякого педагогічного феномену (якості особи, вмісту предмету, засвоєння знань) (Акинфієва, 1999).

Сьогодні термін «технологія» використовується як для визначення послідовного використання різних прийомів, які забезпечують вирішення поставленої мети.

Багато авторів, коли говорять про технологію, акцентують увагу на гарантованому якісному результаті, але не слід забувати, що використання однієї і тієї ж технології іншими спеціалістами може мати різні результати, і тому слід враховувати велику кількість факторів а саме: особливості контингенту, які навчаються, їх настроя, психологічного клімату в колективі, матеріальної бази, екологічних факторів, від професійної підготовки фахівця. Таким чином ми можемо визначити протиріччя між вимогами стандартизації технологічних елементів і реальним втіленням їх в педагогічну діяльність.

У широкому значенні «методика» розглядається як одна з частин наукової і навчальної дисципліни «теорія і методика». Якщо предметом вивчення теорії є встановлення загальних закономірностей педагогічного процесу, то методика реалізує ці закономірності і виявляє закономірності.

У вузькому значенні до недавнього часу методика визначалася як сукупність методів (навчання, виховання, тренування), які спрямовані на вирішення педагогічної задачі (наприклад, методика навчання стрибкам в довжину). Методика визначала як підбір засобів, так і послідовність їх використання.

Поява терміну «технологія» його визначення перекликалося з визначенням терміну «методика».

У різних наукових дослідженнях пропонуються різні варіанти визначення цих понять. У деяких з них змішуються в одному визначенні поняття різного рівня. Наприклад, дуже часто зустрічаються варіанти такого визначення: «технологія освіти ширша, ніж методика навчання». Але в даному визначенні взагалі не можна порівняти «технологію» з «методикою», оскільки поняття «освіта» само по собі ширше за поняття «навчання».

Освіта є створення образу людини в результаті процесу навчання, виховання і розвитку. При цьому освіта – це, по-перше, результат засвоєння знань, умінь і навиків – показник готовності людини використовувати свої здібності, по-друге, процес систематичної зміни його якісного достатку і, по-третє, дорога (спосіб) формування індивідуального образу.

У технології визначають процесуальний, кількісний і розрахунковий компоненти, а в методиці – цільовий, змістовний, якісний і варіативне орієнтування.

Слід зазначити, що у виробничій технології визначено все: матеріал, з якого виготовляється виріб, його якість, кількість і тому подібне. Тому чітко розроблений покроковий технологічний процес (умовно кажучи: «роби – раз, роби – два.») дійсно може гарантовано привести до запланованого результату.

Перенесення цієї ідеології в область педагогіки неможливе, бо «матеріал», з яким працює педагог, неоднорідний по своїм характеристикам і в зв'язку з цим, неможливо передбачити відповідну реакцію на стандартну педагогічну дію. Таким чином, само по собі використання розробленої технології (наприклад, навчання перекиду вперед: 1 крок – навчання правильному групуванню; 2 крок – навчання постановці рук; 3 крок – навчання руху ніг і так далі) не гарантує результат – засвоєння дитиною вправи, яка розучується.

Щоб дійсно отримати планований результат при реалізації цієї технології, педагог повинен оцінити умови проведення занять (розміри залу, наявність гімнастичних матів і т. д.), можливості тих, що займаються (рівень фізичної підготовленості, бажання виконувати вправу і т. д.) і вибрати відповідні форми організації, методичні прийоми навчання, способи стимулювання діяльності, залежно від індивідуальних особливостей дітей. А для цього педагогові не досить знати лише технологію, і недостатньо знати фізіологію, психологію, біомеханіку. Йому необхідно уміти з'єднати ці знання в конкретному педагогічному процесі для вирішення конкретного педагогічного завдання. Саме цим і займається «методика».

Технологія, по суті, безособова. Вона передбачає опис правил послідовного виконання дій для досягнення результату.

Методика передбачає індивідуалізацію і диференціацію технології відповідного рівня освітнього процесу. Таким чином, методика це технологія плюс індивідуально-диференційований підхід.

Тобто, навчання стрибка у довжину з місця – це технологія. Як тільки до цієї назви додаються слова, що конкретизують особливості освітнього процесу: вік тих, що займаються, умови проведення, терміни вчення і тому подібне (наприклад, навчання стрибка у довжину з місця молодших школярів), воно стає методикою. Це відбувається тому, що до технологічного ланцюжка вправ додається цілий блок знань, що визначають особливості її реалізації: вікові особливості сприйняття дітьми інформації (за часом, за змістом і тому подібне), рівень розвитку у них фізичних якостей, особливості організації навчання в умовах залу шкільного закладу.

Узагальнюючи сказане, можна зазначити, що методика є алгоритмом. Особливістю алгоритму є наявність блоку (або блоків) вибору, тобто на певному етапі (або етапах) необхідно зробити вибір відповідно до наявних умов рішення задачі.

Технологія є основною частиною методики, описуючи певний набір дій. Методика визначає реалізацію цих дій в конкретних умовах.

Терміни «теорія», «методика», «технологія» освячують різні грані педагогічного процесу.

Теорія відповідає на питання – навіщо робити? Навіщо займатися фізичними вправами, навіщо виконувати цю рухову дію і тому подібне

Технологія відповідає на питання – що робити? Тобто дає конкретний перелік вправ в конкретній послідовності.

Методика відповідає на питання – як робити? Скільки разів повторювати вправу, які використовувати методичні прийоми, які використовувати допоміжні засоби, як враховувати особливості тих, що займаються і тому подібне.

Особливо слід зазначити, що ці поняття мають як вертикальну, так і горизонтальну структуру.

Вертикальна структура цих понять передбачає наявність різних рівнів. Найчастіше виділяють три рівні (хоча їх може бути і більше):

- частково предметний;
- загальнонаочний;
- загальнопедагогічний.

Так, освітній процес по фізичній культурі може бути декількох рівнів: засвоєння фізичних вправ, організація занять фізичними вправами, організація фізкультурно-оздоровчої роботи в освітній установі. Відповідно і технології, і методики на різних рівнях застосовуватимуться різні.

Горизонтальна структура передбачає, що у формуванні особи людини виділяють декілька напрямів: навчання, виховання і розвиток. Таким чином, є різні групи, як технологій, так і методик, які вирішують різні завдання.

В зв'язку з цим порівнювати методики і технології, не враховуючи їх рівня і спрямованості, не зовсім коректно.

Висновок

Методика виникає в результаті узагальнення досвіду або впровадження нових засобів, а технологія проектується, виходячи з конкретних умов та орієнтується на заданий результат. Технологія на відміну від методики, не допускає варіативності, з неї не можна викинути певні елементи. Технологічний підхід не допускає пошукової діяльності. Для технологічного навчання обов'язковим є постійний зворотній зв'язок, внесення виправлення та змін у подальшу діяльність.

Список літератури

1. Назарова Т. С. Педагогические технологии: новый этап волюции // Педагогика. – 1997. – 24 с.
2. Педагогічні технології у безперервній професійній освіті / за заг. ред. Сисоєвої С. О. – К. : [б.в.], 2001. – 44 с.
3. Поляков С. Д. У пошуках педагогічної інноватики / Поляков С. Д. – М. : Творча педагогіка, 1993. – 66 с.
4. Сельовко Г. К. Сучасні освітні технології / Сельовко Г. К. – М. : [б.в.], 1998. – 256 с.
5. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.С.К., 2004. – 192 с.
6. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : [підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту] / Б. М. Шиян. – Т. : Навч. книга – Богдан, 2001. – Ч. 1. – 272 с.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПОНЯТИЙ “ТЕХНОЛОГИЯ” И “МЕТОДИКА” В ТЕОРИИ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

Ольга ПИРУС

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В данной статье рассматриваются суть понятий «методика» и «технология» и их использование в теории физического воспитания. В частности, акцентируется внимание, что эти понятия не являются тождественными. Методика образовалась в результате обобщения опыта, а технология – проектируется, выходя из конкретных условий. Раскрываются подходы названных понятий разными авторами.

Ключевые слова: технология, методика, физическое воспитание, процесс обучения.

DEFINITIONS «METHODOLOGY» AND «TECHNOLOGY» AND USING THEM IN THEORY OF PHYSICAL EDUCATION

Olga PIRUS

Lviv State University of Physical Education

Abstract. This article deals with definitions «methodology» and «technology» and their using in the process of physical education. It should be mentioned, these definitions are not the similar. The methodology appears in the process of experience and technology is projected coming out of certain conditions. The approaches of called definitions are looked at by different authors.

Key words: technology, methodology, physical education, process of studies.